

УДК 330.322.4
УДК 330.322.014

Жуйкова К.В.
асистент кафедри менеджменту,
Мельничук В.М.
бакалавр

СТРУКТУРА ТА РОЗПОДІЛ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ. Питання дефіциту фінансових ресурсів для розвитку економіки країни сьогодні поступово вирішується в порівнянні з минулими роками. Іноземні інвестори все більше проявляють інтерес до українських підприємств, тим самим направляють значні кошти для їх розвитку. Але незважаючи на це, залучення іноземних інвестицій не вирішує всі виробничі й фінансові проблеми, які постають перед підприємствами. Актуальність теми полягає у тому, що проблема інвестиційного забезпечення є однією з найбільш складних на сучасному етапі розвитку України. Проблематика регулювання іноземного інвестування була й залишається ключовою з точки зору створення сприятливого інвестиційного клімату, а також забезпечення ефективності функціонування капіталу [1-3].

Постановка задачі. Метою роботи є дослідження іноземних інвестицій на фінансовому ринку України та їх вплив на банківський ринок та ринок страхування, проведення якого дасть змогу проаналізувати статистичні данні та визначити структурні та функціональні зміни.

Методологія. Під час проведення досліджень використано такі методи, як аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення, застосовані економіко-статистичні методи аналізу. Для аналізу загальноекономічних та інвестиційних процесів були використані динамічні порівняння та графічне зображення даних.

Результати дослідження. Підвищення темпів зростання економіки України зумовлюють збільшення прямих іноземних інвестицій. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну, на 1 жовтня 2007р. склав 26856,6 млн. дол., що на 24,2% більше обсягів інвестицій на початок року та у розрахунку на одну особу становить 576,2 дол. [4]. Приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіку країни, з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці тощо, за січень–вересень 2007р. склав 5238,8 млн. дол., що на 70,5% більше приросту за відповідний період попереднього року [5].

Основна частина зарубіжних інвестицій до 2007 року спрямовувалася у ті сфери, які є менш визначальними для вітчизняного господарства. Структура

прямих іноземних інвестицій серед підприємств різних галузей економіки України наведена на рис.1 [4].

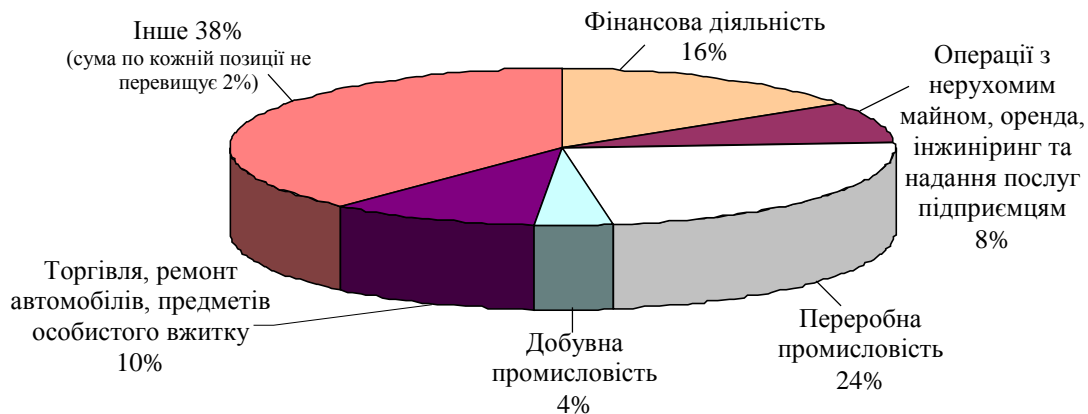

Рис. 1. Перерозподіл іноземних інвестицій між підприємствами галузей економіки України на 1 жовтня 2007 р.

Як видно з рис. 1, найбільш привабливою галуззю для іноземних інвесторів є переробна промисловість та фінансовий сектор. Приріст іноземних надходжень в капітал фінансових інститутів склав 32% від загального приросту іноземних інвестицій на всіх підприємствах країни [4].

Розглянемо, як іноземні інвестиції впливали на банківський ринок та на ринок страхування в Україні.

На початок поточного року діяло 35 банків з іноземним капіталом. Значні інвестиції посилили експансію іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор. За 2006 рік на придбання акцій українських банків було залучено 3 млрд. дол., що вдвічі більше за попередній рік. За два останніх роки інвестиції в банківський сектор України склали близько 5 млрд. дол.. Причому це пов'язано не тільки з збільшенням кількості банків з іноземним капіталом, але й з підвищенням їх ціни. Якщо наприкінці 2005 року банки «Аваль» та «Укрсиббанк» були продані за цінами, що перевищували вартість їх капіталів в 3,7 рази, то наприкінці 2006 року ціна банків «Райффайзенбанк Україна» та «Індекс-банк» була вищою вартості їх капіталів в 5,1 та 5,8 раз відповідно. Таким чином за 2006 рік частка іноземного капіталу в банківському секторі України виросла з 20 до 33 %, а в банківських активах – до 36% [6, 7].

Такий рівень насиченості української банківської системи іноземним капіталом дозволив іноземним банкам стати лідерами в деяких сегментах банківського ринку. Зокрема, частка кредитування фізичних осіб банками з іноземним капіталом становить 46%, вкладів населення – 36%, вони контролюють більшу половину ринку іпотеки – 65%. Крім того, банківські структури розвивають обслуговування корпоративних клієнтів. За даними

2006 року частка депозитів юридичних осіб в банках, що контролюються іноземним капіталом складала 45%, а кредитів – 31% [7].

За підрахунками, якщо українські банки й надалі будуть так активно продаватися, то до кінця поточного року частка іноземного капіталу в банківській системі складатиме 50%, а через 2-3 роки банківська система буде повністю підвласна іноземним банкам, а за лідерство на українському фінансовому ринку будуть боротись великі банки Центральної та Східної Європи, світові гіганти та російські державні банки [6].

Щодо ринку страхування в Україні можна стверджувати, що прихід іноземного капіталу стає більш помітним. За результатами першого півріччя 2007 року в Україні була зареєстрована 81 страхова компанія з іноземним капіталом, що становила 18% страховиків. З них 10 страхових компаній з 100%-вим іноземним капіталом. При цьому іноземні інвестиції в капіталі українських страхових компаній склали 1,245 млрд. грн. Для порівняння за аналогічний період 2006 року було зареєстровано 66 страхових компаній, і внесок іноземних інвесторів в їхній капітал складав 1,094 млрд. грн. [8]. Але зараз, не виключено, що найближчим часом перша десятка компаній на цьому ринку буде повністю представлена іноземними компаніями.

Слід відмітити, що частка страхових компаній з іноземним капіталом в загальних зібраних страхових преміях продовжує зростати. За перше півріччя 2006 року страхові компанії зібрали 168,951 млн. грн., з яких 55,5% приходились на іноземні компанії, а 45,5% - на вітчизняних страховиків. Але в першому півріччі 2007 року дочірні страхові компанії західних і російських страховиків зібрали біля 186,15 млн. грн. страхових премій (близько 66,5%), а вітчизняні – значно менше – 93,6 млн. грн. (33,5%) [8]. З врахуванням того, що ринок страхування має тенденцію до збільшення, збільшують і страхові премії. За самими песимістичними прогнозами [8] до 2012 року страхування життя буде приносити страховикам більше 1 млрд. страхових премій в рік. А судячи з частки іноземних страхових компаній більшість цих надходжень буде відходити за кордон.

Виходячи з проведеного аналізу можна зробити висновок, що існує прямопропорційна залежність між обсягами прямих інвестицій в Україну та збільшенням іноземного капіталу на фінансовому ринку країни. Інвестори вкладають значні кошти у фінансовий сектор з метою якнайшвидше отримати прибутки, тим самим не приділяючи належної уваги загальному покращенню економічного зростання держави. Таким чином отримані прибутки на фінансовому ринку України є стійкою базою збільшення активів іноземних компаній-інвесторів. Це призводить до появи ряду проблем пов'язаних з здійсненням державного контролю над коштами, що відходять з фінансової системи України. Отже, доцільно посилювати контроль щодо надходжень інвестицій в фінансовий сектор, рівномірно розподіляти існуючі кошти та

іноземні інвестиції всередині країни відповідно до потреб того чи іншого сектора економіки шляхом забезпечення державою:

1. пільгового оподаткування у фінансуванні виробничої діяльності для спрямування коштів фінансових інститутів українським промисловим підприємствам;

2. привабливості тих галузей економіки, які потребують фінансування та стимулювання у вирішенні технологічних та виробничих проблем;

3. законодавчої та нормативної бази для регулювання відносин між установами різних сфер діяльності;

4. регулювання НБУ коштів, що направляються в необхідні галузі промисловості методами встановлення пільгових кредитних відсотків комерційним банківським установам.

Держава повинна управляти процесом інвестування у виробництво, тому що саме стан інвестиційної сфери, яка формує чинники виробництва, визначає інтенсивність економічного зростання.

Висновки. Наукова новизна одержаних результатів полягає в здійсненні дослідження розподілу прямих іноземних інвестицій серед галузей економіки України та особливостей їх використання в фінансовій сфері. Теоретична значущість дослідження полягає в аналізі фінансового ринку, зокрема особливості розвитку банківського і страхового сегментів, які залучають капітал від іноземних інвесторів та їх місце на ринку. Практична значущість дослідження полягає в пропозиціях щодо підвищення ефективності використання прямих іноземних інвестицій. Результати даного аналізу можуть використовуватись як база для подальших досліджень в області інвестування, визначення характеристик та властивостей їх зв'язку з фінансовою сферою. Проведений аналіз потребує подальших доробок та уточнень.

Література:

1. Павлова І. В. Інтенсифікація інвестиційних процесів в економіку України [Електронний ресурс] : Наукова інтернет-конференція «Научная индустрия европейского континента – 2007», Секція Економічні науки, підсекція №10 Економіка підприємства : Донецький національний університет економіки і торгівлі імені М.І. Туган-Барановського. – Електрон. дан. (1 файл) – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/21_NIEK_2007/Economics/24494.doc.htm. – Назва з екрана.

2. Гостюк, М. Зарубіжні інвестиції та економічні інтереси іноземних інвесторів [Текст] / М. Гостюк // Економіка України. – 2005. – № 8. – С. 81-85. – 3080 екз. – ISSN 0131-775X.

3. Червова, Л. Порівняльний аналіз динаміки інвестицій в економіку України [Текст] / Л. Червова, М. Назарчук // Економіка України. – 2007. – № 3. – С. 32-41. – 2710 екз. – ISSN 0131-775X.

4. Держкомстат: Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у січні–вересні 2007 року [Електронний ресурс] : Аграрний сектор України, Аграрні новини та оперативна статистика. – Електрон. дан. (1 файл). – 22.11.2007. Режим доступу : http://agroua.net/news/news_16094.html. – Назва з екрана.

5. Главред: Прямі іноземні інвестиції в економіку України зросли на 70,5% [Електронний ресурс] : Незалежне аналітичне агентство «Главред» Електрон. дан. (1 файл). – 19.11.07. – Режим доступу : <http://ua glavred.info/archive/2007/11/19/191530-15.html>. – Назва з екрана.

6. Жуйкова, К.В. Аналіз впливу іноземних інвестицій на кредитну діяльність банків [Текст] / К.В. Жуйкова, В.М. Мельничук // Інвестиції : практика та досвід. – 2007. – № 18. – С. 3-5. – 1000 екз.

7. Мельничук, В.М. Аналіз впливу іноземних інвестицій на кредитну діяльність банків [Текст] / В.М. Мельничук, К.В. Жуйкова // Інноваційні проблеми автоматизації управління бізнесом : [Матеріали 1-ої Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2007 року)]. – Житомир : Інститут підприємництва та сучасних технологій, 2007. – 248 с.

8. Гусев, Ю. Последняя распродажа [Електронний ресурс] : Інтернет-портал газети «Бизнес». – Електрон. дан. (1 файл). – К. : "Издательство "Блиц-Информ", 2007. – № 48 (775). – Режим доступу : <http://www.business.ua/i775/a23972>. – Назва з екрана.